

Upptäck Sverige - Geografi

Arbetsboken

Bearbetad text och bild
Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-47-10987-6

SPSM-verksnummer: 31564

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer 010-473 57 11.

Trevlig läsning!

Innehåll

Information om de olika formaten och text till läsaren.....	1
E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	1
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	4
Pedagogiska tips.....	5
Bildbeskrivningar	7

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i en webbläsare. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrigt hår. När de säger något står det Grön säger eller Svart säger, innan texten.

Till boken finns svällpappersbilder. Det finns också några bildbeskrivningar. Vissa är korta. Vid behov kommer din lärare muntligen komplettera beskrivningarna.

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

E-bok i Textview-format

En e-bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som till exempel fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrigt hår. När de säger något står det Grön säger eller Svart säger, innan texten.

Till boken finns svällpappersbilder. Det finns också några bildbeskrivningar. Vissa är korta. Vid behov kommer din lärare muntligen komplettera beskrivningarna.

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Tryckt punktskrift

Punktskrift kan tryckas på två olika sätt. För de som är ovana punktskriftsläsare är punktskriften tryckt med dubbelt radavstånd. Det kallas för glesskrift. För de som är mer vana är punktskriften tryckt med enkelt radavstånd, så kallad tätskrift. Boken kan även tryckas enkelsidigt eller dubbelsidigt.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt bearbetad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Pdf:en finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner pdf:en som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Ett tips om du vill skriva ut den är att skriva ut flera miniatyrsidor på samma ark. Det går förstås också bra att läsa **Svartskriftskopia av punktskriftsboken** digitalt.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrligt hår. När de säger något står det Grön säger eller Svart säger, innan texten.

Till boken finns svällpappersbilder. Det finns också några bildbeskrivningar. Vissa är korta. Vid behov kommer din lärare muntligen komplettera beskrivningarna.

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt bearbetade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Det finns några bildbeskrivningar till boken. Komplettera/beskriv, vid behov, befintlig beskrivning av bilden för eleven.
- Till boken finns svällpappersbilder till sidorna: 8, 11 och 72. Övrigt se nedan.
- Boken behöver kompletteras med kartor. Dessa kan köpas på www.webbshop.spsm.se. På webbshopen kan du också titta på de bilder som du eventuellt vill köpa, för att se om de fyller den funktion du önskar. Nedan listas de kartor/kartböcker som behövs eller kan kompletteras med, inkl. beställningsnummer.

Kartor/kartböcker:

Best.nr. 90000: Sveriges landskap - kartor, vapen, djur, blommor. *(Detta är ett komplement. Landskapsdjur och blomma finns som text i grundboken)*

Best.nr. 6569. Sveriges landskap - Kartbok. Här finns tre pärmar med landskap för landskap. Till varje landskap finns bl.a. städer och orter, vatten, berg, öar, europavägar och järnvägar. Här finns även symbolnyckel till svällpapperskartor. *(Denna behövs för att eleven ska kunna lösa uppgifterna)*

- Till vissa uppgifter kan du som lärare behöva anpassa en basbild för att eleven ska kunna göra uppgiften.
- Använd även en jordglob för förståelsen om t.ex. Sydpolen och Nordpolen sid. 9.
- En kompassros kan man rita upp på en ritmuff.
- Sid 11 uppg. 6 a och 7 a svällpapperskartor: Kartan till uppg. 6 a) är förstora så att 4 cm är 7 mil. Kartan till uppg. 7 a) är förstora så att 4 cm är 1 mil.
- De flesta tabeller är omarbetade till lista.
- Många uppgifter är ändrade och omarbetade och för att inte detta dokument ska bli alltför omfattande uppmanar vi dig att läsa filen **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**, där ser du alla förändringar. Den filen finns att ladda ner i SPSM:s webbutik.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här finns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Om boken innehåller återkommande figurer eller personer behöver eleven få en presentation av dessa.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Markera kapitlets styckeordlista i punktskriftsboken med gem eller liknande, så att det går snabbt att växla mellan text och ordlista.
- Praktiska hjälpmedel kan vara häftmassa eller vaxsnören för att markera saker.
- Var inte rädd för att klippa isär svällpappersbilder om det passar din elev bättre att arbeta med ett objekt i taget.
- Du kan också täcka delar av svällpappersarket med till exempel ett blankt papper om det är för många objekt på svällpappersarket.
- Eleven behöver förstås tillgång till grundutrustning såsom kartor och andra basbilder i svällpapper. Du hittar dessa i webbutiken.

- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de bearbetade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
 - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
 - <https://webbutiken.spsm.se/>
 - <https://www.spsm.se/stod-och-rad/sprak-och-kommunikation/punktskrift/>

Rita egna bilder

- Om du ritar bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.
- Ritmuff eller vanligt papper på en Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

1

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrigt hår.

3

Sveriges landskap (från norr till söder):

Lappland, Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Ångermanland, Härjedalen, Medelpad, Hälsingland, Dalarna, Gästrikland, Värmland, Västmanland, Uppland, Dalsland, Närke, Södermanland, Bohuslän, Västergötland, Östergötland, Halland, Småland, Gotland, Skåne, Blekinge och Öland.

13

Karta med fyra punkter markerade.

1. Stenar som satt fast i isen skrapade repor i berghällar. Reporna kallas för isräfflor.
2. 2 och 3. En lång ås, en rullstensås, är ett resultat av inlandsisen. I många rullstensåsar hämtar man sand och grus. Där är materialet fint och väl sorterat.
3. 4. Stora stenar hamnade på helt nya ställen. Stenarna kallas för stenblock.

29

Karta över haven och vattnen runt Sverige. På kartan finns även Sveriges grannländer: Norge, Finland, Danmark, Estland, Lettland och Litauen.

44

Tre bilder som visar en båt som slussas nedåt.

1. Båten kör in i slussen.
2. Porten stängs bakom båten.
3. Vatten släpps ut så att båten sjunker.

48

Här är ett stapeldiagram som visar hur några städer i världen har växt.

Bombay (Indien)

År 1990–93: ca 10 000 000 inv.

År 2000–02: ca 12 000 000 inv.

År 2012 (prognos): ca 14 500 000 inv.

São Paulo (Brasilien)

År 1990–93: ca 9 400 000 inv.

År 2000–02: ca 9 900 000 inv.

År 2012 (prognos): ca 11 500 000 inv.

Stockholm (Sverige)

År 1990–93: ca 1 700 000 inv.

År 2000–02: ca 1 900 000 inv.

År 2012 (prognos): ca 2 100 000 inv.

56

Kartan visar Sverige med följande städer (från norr till söder): Kiruna, Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö.

Skogen är markerade över stora delar av Sverige och täcker mer än halva landets yta.

Några platser som inte visar skog är fjällregionen, öar och runt storstäder.

69

Ett stapeldiagram som visar några olika länder och antal KWh per person och år.

Norge ca 27 500

Sverige ca 15 000

USA ca 12 500

Kina ca 2 500

Indien ca 1 000

Mali ca 500

74

Ett fordon med borr i en tunnel.

74

Större bitar malm mellan ett par hjul/valsar.

74

Större bitar malm i en tunnel ovanför ett tåg med vagnar.